

Milosevic znao za 'usporeni genocid'

Author: IWPR
ICTY

Navodeći pogresne informacije, prikrivanje i zadržavanje informacija u Ujedinjenim nacijama, stalni predstavnik Venecuele u UN-u tokom rata u Bosni i Hercegovini, Dijego Enrique Arija, rekao je pred pretresnim vecem na sudjenju Milosevicu da je neuspeh Ujedinjenih nacija u preduzimanju odlucnih akcija protiv etnickog ciscenja pocinjenog od strane bosanskih Srba proizvelo klimu nekaznjivosti koja je omogucila usporeni genocid protiv bosanskih Muslimana u Srebrenici od 1993. pa do njegove kulminacije 1995.godine. On je svedocio da je 'kultura nekaznjivosti' zapocela kada je potpredsednik Vlade Bosne ubijen pred ocima snaga UNPROFOR-a i kada kao odgovor na to nije ucinjeno nista. Ta kultura je ojacavana svaki put kada su UN dobijale izvestaje o etnickom ciscenju i zlocinima protiv bosanskih Muslimana i kada su propustale da reaguju.

Dr Arija je izjavio da je dvostruki standard bio prihvatljiv za neke clanice UN-a koje su podrzale intervenciju da bi se zastitio Kuvajt, a pritom nisu cinile nista da zastite Bosnu. One su se plasile postojanja muslimanske drzave u srcu Evrope, naveo je svedok. Kada je Muhamed Sacirbej, predstavnik Bosne u UN-u, pisao pisma kojima se zalio UN-u, pisma su bila 'gotovo potpuno zanemarivana'. Dr Arija je rekao da su UN delovale uz 'klimu poricanja' onoga za sta je ceo svet znao da se dogadja.

U novembru 1991. svedok se pridruzio drugim clanovima Saveta bezbednosti UN-a koji su glasali za embargo na uvoz oruzja za sve u Jugoslaviji. U tom trenutku, kako je naveo svedok, informacije su bile veoma limitirane i nisu ukljucivale cinjenicu da ce embargo jednu od strana ostaviti sa najvećim delom naoruzanja, a drugu skoro bez icega. 'Mi smo verovali da je to bila znacajna mera, ali nismo znali da odredjujemo ishod sukoba', rekao je Dr Arija. 'Bosna i Hercegovina bila je jedina koja nije imala oruzje. Savet bezbednosti to nije znao. On nije stavio sve (sukobljene strane) u isti položaj.'

Jedan document koji nije uspeo da stigne do clanica Saveta bezbednosti bilo je pismo Sadako Ogata, Viskog komesara UN za izbeglice, od 18. marta 1993. u kome je ona upozorila da osve ukazuje da se sprema masovna humanitarna katastrofa u Bosni. Gospodja Ogata je naglasila da bi vodeći lideri trebali da budu upozoreni. Dr Arija je pred sudom rekao da je, iako je tada bio u Savetu bezbednosti, pismo prvi put video jedanaest godina kasnije. Ono nije bilo predato Savetu bezbednosti.

Ogata je nakon toga napisala drugo pismo generalnom sekretaru Butrosu Butrosu Galiju. Ona je situaciju u Srebrenici opisala kao zabrinjavajucu i predlozila da UN odmah poveca svoje prisustvo ili pruži drugaciju pomoc u cilju spasavanja zivota. Ogata je ponovo zamolila generalnog sekretara da u stvar ukljuci vodeće lidere. Iako je ovo pismo prosledjeno Savetu bezbednosti, generalnom sekretaru je trebalo 12 dana da to uradi.

Clanice Pokreta nesvrstanih, cijem je osnivanju pomogao bivši jugoslovenski predsednik Josip Broz Tito, iznele su bosansko pitanje pred Savet bezbednosti. Kada je Bosna podnela zalbu trazeci od Medjunarodnog suda pravde da od Savezne Republike Jugoslavije zatrazi da preduzme hitne mere shodno svojim obavezama prema Konvenciji o sprećavanju i kaznjavanju zlocina genocida da spreći zlocin genocida u Bosni i da obezbedi da snage koje usmerava ili podrzava, ili su pod njenom kontrolom ili uticajem ne pocine genocid ili podsticanje na genocid, nesvrstane zemlje su se zalagale da to bude zapisano i primljeno na znanje od strane UN-a. One su predlozile nacrte rezolucije kojom bi se osudilo etnicko ciscenje i potvrdile sankcije protiv SRJ. Posto nije usledila nikakva akcija, dr Arija je nakon nekoliko dana poslao pismo u kome je naglaseno da Pokret nesvrstanih smatra da je odlaganje razmatranja nacrta rezolucije veoma ozbiljno, posebno zbog toga sto bosanski Srbi nisu bili voljni da preduzmu napore ka uspostavljanju mira. Uprkos tome sto su dr. Arija i nesvrstane zemlje nastavili sa svojim naporima, rezolucija nije nikada usvojena.

Tuzilac Džefri Najs je pitao dr Ariju da li je informacija o odsustvu akcije UN-a u vezi sa prijavljenim etnickim ciscenjem i potencijalnim genocidom bila dostupna okrivljenom. Svedok je odgovorio da jeste. On je objasnio da

je okrivljeni znao jer je jugoslovesni ambasador slao izvestaje Venecueli i äti njegovi izvestaji su sadrzali vise informacija od mojih. Ovo je dokaz da je Milosevic imao saznanja da bosanski Srbi koje je on podrzavao cine zlocine koji mogu ukljuciti genocid ili voditi ka genocidu. Nastavljak pruzanja masovne vojne pomoci, kao sto dokazi pokazuju, zajedno sa ovim saznanjem bi mogao da ustanovi njegovo saucesnistvo u genocidu. Nakon pritiska, UN su poslale misiju u Srebrenicu, koju je predvodio dr Arija. Medjutim, nije celokupno osoblje UNPROFOR-a gajilo dobro raspolozenje prema misiji. Dr Arija je rekao da brigadir Ver Hejs, komadir UNPROFOR-a, änije saradjivao u bilo kom obliku kojim bi nam pomogao da obavimo misiju. Naprotiv, on je cinio sve sto je mogao da je blokira. Tokom dodatnog ispitivanja, svedok je odao priznanje vecini UNPROFOR-ovih zena i muskaraca, koji su bili u nemogucoj situaciji sa nedovoljnim sredstvima, i od kojih se ocekivalo da budu neutralni u odnosima izmedju agresora i njihovih zrtava. To je neutralnost koju je Kofi Anan kasnije kritikovao, nazivajuci je politikom žmoralne jednakosti, odnosno jednakim tretiranjem zrtve i agresora u nameri da se zadrzi neutralnost. Kada je konacno stigao u Srebrenicu, svedoka je sokiralo i uzasnilo ono sto je video na terenu. On je izjavio da su pripadnici srpskih paravojnih jedinica krstarili po enklavi zajedno sa osobljem UN-a. Bilo je jasno da su srpske snage, a ne UN, imale kontrolu, rekao je svedok. Vojska bosanskih Srba (VRS) okruzila je enklavu teskim naoruzanjem, dok su njeni pripadnici setali naokolo kako su hteli. (Tokom dodatnog ispitivanja, Dzeferi Najs je pitao svedoka da li se i jedan jedini vojnik VRS-a njemu pozalio da je bio pogodjen od strane vojske bosanske Vlade (ABiH) iz enklave. Svedok je odgovorio da nije.) Snage bosanskih Srba su sprecavale prolaz konvoja humanitarne pomoci (u enklavu), ukljucujuci i one koji su nosili ocajnicki potrebnu medicinsku pomoc. Da bi pogorsali situaciju, Srbi su iskljucili vodu, elektricnu energiju i gas. Desetine hiljada ljudi -- mestana i mnogo onih koji su trazili utociste -- ziveli su u nehumanim uslovima. U to vreme, dr Arija je dao izjavu medijima u kojoj je rekao da Srbi drze koncentracioni logor u kome red odrzava UNPROFOR. Odsecajuci svu humanitarnu pomoc, oni su bili u otvorenom sukobu sa medjunarodnom zajednicom, rekao je svedok. To je bio trenutak kada je dr. Arija smislio frazu 'usporeni genocid'. Tada on nije znao da ce genocidu trebati dve godine do zavrsetka. Paznja medija i rezolucija UN-a mozda su usporili proces genocida, ali ga nisu zaustavili. Bosanski Srbi su, bas kao i Milosevic, obecavali da ce postovati rezolucije UN-a i sporazume, ali to nikada nisu cinili. Dr Arija je izjavio da se susreo sa Radovanom Karadzicom na beogradskom aerodromu, na koji je dosao neposredno nakon razgovara sa Milosevicem. Karadzic je obecao da ce odmah omoguciti dotok vode u enklavu. To nikada nije ucinio. Neuspeh UN-a da srpske lidere drze odgovornim proizveo je kulturu nekaznjavanja koja je neumitno dovela do masakra u Srebrenici. Jednoglasno usvojeni izvestaj misije UN-a o uzasu u Srebrenici doveo je na kraju do toga da UN usvoji rezoluciju kojom je detaljno opisana situacija na terenu, ukljucujuci cinjenicu da je Srebrenica bila pod opsadom, okruzena tenkovima i teskom artiljerijom, da su ljudi ziveli u nehumanim uslovima, da su bosanski Srbi blokirali humanitarnu pomoc i medicinsko snabdevanje za enklavu, da je potencijal za masakr 25.000 ljudi postojao, i da se usporeni genocid odvijao. Rezolucija je podeljena u Generalnoj skupstini i prilicno siroko medijima. Drugim recima, Milosevic je takodje imao informaciju o tome. Medjutim, Bosna i Srebrenica su dovoljno brzo ispali iz zize interesovanja UN-a. Pokret nesvrstanih je nastavio da vrsi pritisak za resavanje situacije u Bosni. Pokret je usvojio dokument kojim se tvrdilo da je Bosna sa 100.000 mrtvih postala simbol genocida. Njime je zlokobno upozoreno 'da niko ne moze tvrditi da nije znao'. Nakon toga Pokret nesvrstanih je sacinio predlog rezolucije kojom bi se podigao embargo na oruzje tako da bi Bosna mogla da se brani, posto je bilo ocigledno da joj je medjunarodna zajednica to pravo negirala. Svaka drzava, naglasili su nesvrstani, ima pravo na samoodbranu prema Povelji UN-a. Samo su SAD od stalnih clanica Saveta bezbednosti podrzali predlog rezolucije. Dr Arija je smatrao situaciju toliko ozbiljnom da je, kada se obratio Savetu bezbednosti u vezi sa nacrtom rezolucije, uporedio poziciju Bosne sa pozicijom u kojoj se 1938.godine nasla Cehoslovacka. Predsednik Alija Izetbegovic je nazivan nepopustivim, bas kao i predsednik Edvard Benes. Bosna je takodje bila primorana da ustupi 90% svoje teritorije, kao sto je

bila i Cehoslovačka.

Uprkos tvrdnji da je i dalje bolestan nakon više od nedelju dana pauze, Milosevic je pristupio jednom od svojih boljih ispitivanja. On je prvo suočio svedoka sa tim da je izjavio da su informacije bile skrivane od njega i ostalih privremenih članova Saveta bezbednosti, a da je sa druge strane rekao da je on znao šta se događalo u Bosni. Dr Arija je odgovorio da je bilo mnogo nezvaničnih izvora informacija, uključujući i stalne članove Saveta bezbednosti sa kojima se neformalno razgovaralo. Svedok je rekao da se nalazio u privilegovanom položaju. Problem je bio u tome što je nedostatak informacija iz zvaničnih izvora bio neophodan da bi se obezbedila osnova za akciju.

Milosevic je izazvao svedoka zbog kritika da je Butros Gali prikrivao činjenice i davao pogresne informacije. U svom odgovoru dr Arija je uzvratilo: 'Vi ste jedini optuzeni ovde. Ja ne optuzujem druge.' Svedok je naglasio da je bio veoma kritičan prema tadašnjem generalnom sekretaru zbog njegove neutralne pozicije, i što je odbijao da prisustvuje na zatvorenim debatama o Bosni. Milosevic je bio uporan, sugerisuci da je dr Arija optuzio Butrosu Galija za krivično delo kada je napisao da je filter za informacije generalnog sekretara sprecavao da informacije stignu do Saveta bezbednosti, i time uticao na ljudske živote. Iako je negirao ovu optuzbu, svedok je izjavio da je generalni sekretar znao za pad Srebrenice mesec dana pre Saveta bezbednosti i dodao: 'Sumnjam da bi Savet bezbednosti ucinio vise i da je znao'.

Optuzeni se vratio na izjavu svedoka da su medjunarodni posrednici Sajrus Vens i lord Dejvid Oven, zajedno sa Milosevicem, predlagali neku vrstu ôaparthejdaö u onom što je postalo poznato kao Vens-Ovenov mirovni plan. To nije bio aparthejd, izjavio je Milosevic, zbog toga što predložena kantonizacija Bosne nije isla u potpunosti po etničkim linijama. Dr Arija je odgovorio da je to upravo razlog zbog koga su bosanski Srbi, pomognuti od Milosevica, zeleli Srebrenicu. Sa srpskom Srebrenicom to bi bila potpuna etnička podela. Milosevic je suočio svedoka sa drugim delom njegove izjave u kome svedok tvrdi da je Srebrenica bila neophodna za Srbe i za UN da bi obezbedili mirovnu nagodbu. 'Po Vasem misljenju, Oven, Vens i Savet bezbednosti su, zajedno sa mnom, stvorili osnovu za Veliku Srbiju. To je malo neozbiljno', rekao je Milosevic. Dr Arija se nije slozio: 'Rezultat reflektuje ono što je nameravano: etnicku podelu.'

Milosevic je upitao da li svedok zna da su mape kojima je Bosna podeljena bile rezultat završnih pregovora u Dejtonu, i da su se bazirale na predlogu Kontakt grupe. Ono što je dr Arija medjutim bilo je to da je 'trenutak Dejtona' bila situacija kreirana zverstvima pocinjenim od strane Srba. Bosnjaci nisu imali izbora i niko nije zeleo da ucini nista povodom toga. 'Ljudi su bili pobijeni, zemlja unistena, podvrgnuta genocidu i zlocinima protiv covecnosti. Beograd je to ucinio mogucim. Nije bilo drugih mogucnosti osim da Bosna i Hercegovina potpise. Na kraju, Bosna i Hercegovina je podeljena na etnicim kriterijumina. Ostajem pri tome.'

Kada je Milosevic insistirao da je bilo opšte poznato da su svi njegovi napori bili usmereni ka ostvarenju mira -- 'i da to niko ne može da ospori', dr Arija je rekao pred sudom da 'smo mi bili nacisti sa tim da je srpska strana usvojila dvostruki pristup. S jedne strane, Milosevic je izvodio beskrajne pregovore, a s druge su njegovi ljudi izvrsavali prljave poslove...' To je dovelo do toga da UN cekaju godinama pre nego što ce zaustaviti sukob -- sa preko 200.000 mrtvih. Nakon što je Milosevic cirtirao jedan intervju koji je dao 1992.godine u kome je stajalo da Srbija i on licno osudjuju etnicko ciscenje, Dr. Arija je odgovorio: 'Zeleo bih da je gospodin Milosevic mogao da prezivi deo onoga o cemu je govorio'.

Prijatelj suda, Stiven Kej je izveo svoje uobicajeno dobro usmereno ispitivanje svedoka. On je sugerisao da su problemi u zasticenoj zoni Srebrenica prouzrokovani time što se broj stanovnika usedmostrucio kada su ljudi iz okolnih sela nasli tu utociste nakon što su sela unistena.

Infrastruktura gradica je prosto bila nesposobna da to podnese. Dr Arija je rekao pred sudom da lokalna gradska infrastruktura (razorena od opsade, blokade dotoka humanitarne pomoci i zatvaranja vode, gasa i elektricne energije od strane bosanskih Srba) nije bila dovoljna da obezbedi ni 500 ljudi. Normalna populacija je bila oko 10.000 ljudi.

Srpske snage, sugerisao je gospodin Kej, su odgovarale na napade bosnjackih snaga iz unutrasnjosti enclave. Arija je odgovorio da su, kada je on bio tamo sa misijom UN-a, Bosnjaci bili veoma slabo naoruzani, dok su Srbi l' sa teskim naoruzanjem koje je okruzivalo zasticenu zonu -- imali apsolutnu

kontrolu.

Tokom dodatnog ispitivanja svedok je izjavio da je situacija na terenu u Srebrenici kada ju je on posetio 1993.godine bila gora od onoga sto su mediji izvestavali. To je bilo 'nezamislivo', toliko lose da je on svom ruskom kolegi rekao da je to podsecanje na Lenjingrad, samo sto je obim bio manji. Kada je to video Arija je odlucio da nece stajati po strani.

Dr. Arija je pojasnio da je njegova misija u Bosni predlozila sustinsku promenu u politici prema zasticenim zonama. Prvo i najvaznije bilo je da se njihov cilj izgradi kao zastita civila. To nije ucinjeno niti su tzv.

Zastitne snage povecane od strane UN-a. Dve godine kasnije, kada je Srebrenica napadnuta od strane snaga bosanskih Srba, mandat UN-a bio je da zastiti svoje ljudstvo, a ne civile koji su trazili 'sigurno utociste'. Niti su to mogle da ucine sa nedovoljno sredstava koliko je UNPROFOR imao. Svedocenje Dr. Arije je bitno zbog toga sto pokazuje da je Milosevic bio svestan nadolazece tragedije u Srebrenici jos od 1993.godine, da je on imao poverljiva upozorenja da situacija moze dovesti do genocida, kao i informacije da je situacija u tom trenutku bila nehumana. To je bila situacija koju su proizveli bosanski Srbi na koje je on navodno imao uticaj ili nad kojima je imao kontrolu.

Iako dokazi o ulozi UN-a u Srebrenici ne moraju biti direktno relevantni za ovo sudjenje, svedocenje dr Arije o tome je znacajna optuzba za medjunarodnu zajednicu koja je operisala kroz svoju organizaciju - UN. Dr Arija je govorio o namerno pogresnim direktivama kao i o nezainteresovanosti najvisih zvanicnika UN-a (i nekih zemalja clanica) u odnosu na nadolazecu tragediju u Bosni, koju je on nazvao 'usporenim genocidom'. Uprkos gordim izjavama tipa ônikada viseö i usvajanju konvencije koja obavezuje drzave da zaustave genocid, suocena sa masovnim zlocinima protiv bosanskih Muslimana, institucija stvorena da spreći ponavljanje masovnih ubistava je namerno gledala na drugu stranu. Kao jedan od onih koji nisu gledali na drugu stranu, dr Arija zasluzuje pocasti. I sto je jos vaznije, njegove optuzbe bi trebalo da se cuju svuda -- ne da bi se unistila institucija stvorena iz ocajnickih nada da se izbegnu uzasi rata i genocida, nego da se ona unapredi da bi jednog dana mogla da ispuni vizije onih koji su je osnovali.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Serbia](#)
[Kosovo](#)

Topic: [War crimes](#)

Focus: [Coalition for International Justice \(CIJ\) Trial Reports Archive \(Bos-Hrv-Srp\)](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/milosevic-znao-za-usporeni-genocid>